

L. I. Jakovlev:

**KÜLORSZÁGOK DOLGOZÓINAK INTERNACIONALISTA
SZOLIDARITÁSA SZOVJET-OROSZORSZÁG NÉPEIVEL
(1917—1922)**

(„Nauka” Kiadó, Moszkva, 1964. 264 p., orosz nyelvű)

Korunkban, amikor a nemzetközi munkásmozgalom egysége, az internacionalizmus, a munkások, parasztek és értelmiségiek szolidaritása egyre fontosabb tényezővé válik a világpolitikában, a szociális haladás, a béke és a nemzeti függetlenség híveinek a táborában növekvő érdeklődéssel fogadnak minden olyan művet, amely a proletár internacionalizmus gyakorlati megnyilvánulásaival foglalkozik. A szerző nem elégszik meg azzal, hogy a világ dolgozóinak a Nagy Októberi Szocialista Forradalmat győzelemre vivő oroszországi munkások és parasztek ügye iránt megnyilvánuló érdeklődésének, együttérzésének, az általuk nyújtott gazdasági, politikai és katonai segítségnek a példáit felsorolja, hanem műve első fejezetében végigvezeti az olvasót a proletár internacionalizmus elve és gyakorlata kialakulásának történetén — a nemzetközi munkásmozgalom kezdetétől az imperializmus korszakáig.

A könyv második fejezetében a világ dolgozóinak az egymás iránt érzett szolidaritásával foglalkozik, amely a háború elleni harc idején igen jelentős tényező volt. Külön kiemeli Leninnek és a bolsevikoknak a szerepét a II. Internacionálé megalkuvó vezetői áruulásának leleplezésében. A bolsevikok a szociálszovinizmussal — a háború kezdetétől fogva — a következetes proletár internacionalizmust állították szembe. A nemzetközi munkásmozgalom forradalmi erőinek összefogásán munkálkodtak az imperialista háború ellen.

Meleg szavakkal emlékezik meg a szerző — idézve Kun Bélának 1917. április 12-én kelt levelét az OSZDMP tomszki bizottságához — azokról a külföldi állampolgárokról, volt hadifoglyokról, akik lelkesen üdvözölték az orosz forradalmat és aktívan támogatták a szocializmusért és a békéért folyó harcot az októberi forradalom barikádjain.

Jakovlev művének harmadik fejezetében a legnagyobb terjedelmet az internacionalisták szervezésének, a Vörös Hadsereg soraiban vívott harcainak szenteli. Bár nem törekszik arra, hogy a hadműveletekről és ezekben az internacionalisták szerepéről összefüggő képet rajzoljon, számos új epizóddal, hőstettel bővíti az olvasó ismeretét. Különösen a magyarokról: Varga Gyuláról, Winnermann Lajosról, Szamuely Tiborról, Kun Béláról, dr. Münnich Ferencről, Zalka Mátéről, Sziklai Sándorról, Kellner Sándorról, Gavró Lajosról emlékezik meg meleg szavakkal, tevékenységük, harcaik több, eddig ismeretlen oldalának bemutatásával teszi gazdagabbá a témáról szóló irodalmat. A számtalan

érdekes epizód a végén egy egységes egésszé forr össze, mint a polgárháború éveiben a proletárszolidaritás megnyilvánulásának naplója, példatára. Előnye a könnvnek, hogy az eddigi feldolgozások többségével szemben — amikor egyes nemzetek fiainak a tevékenységét taglalták — összefüggésben igyekeznek bemutatni az angol, a cseh, a kínai, a német, a bolgár, a román, a magyar stb. internacionalisták szerepét és hősiességét.

Az említett fejezeten belül külön rész foglalkozik a világ munkásosztályának a szovjetellenes intervenció elleni harcával. Érzékelteti, hogyan lett a dolgozó tömegek harci jelszava: „El a kezekkel Oroszországtól!”

A mű befejezésében a szerző idézi Liszkai (László) volt magyar hadifogoly tisztnek kivégzése előtt tett nyilatkozatát, amely hű képet nyújt egy, a forradalmi mozgalomtól távol álló értelmiségi megtett útjáról a Vörös Hadseregig, az orosz forradalom ügyének önfeláldozó szolgálataig.

Bevezetőjében a szerző szerényen első népszerű összefoglalásnak tekinti művét, amely az internacionalista szolidaritás témakörében alapul szolgálhat újabb és elmélyültebb feldolgozásokhoz.

Magyar nyelvű kiadása feltétlenül érdeklődésre számíthat.

Józsa Antal